Четвъртък, 17 септември 2020 г.

P9_TA(2020)0235

Хуманитарното положение в Мозамбик

Резолюция на Европейския парламент от 17 септември 2020 г. относно хуманитарното положение в Мозамбик (2020/2784(RSP))

(2021/C 385/16)

Европейският парламент,

— като взе предвид Всеобщата декларация за правата на човека от 1948 г.,

— като взе предвид международните конвенции и протоколи срещу тероризма,

— като взе предвид Международния пакт за граждански и политически права от 1966 г.,

— като взе предвид Програмата на ООН за устойчиво развитие за периода до 2030 г. и Целите за устойчиво развитие (ЦУР),

— като взе предвид доклада от 10 септември 2020 г. относно положението в Мозамбик ([1]), изготвен от Службата на ООН за координация по хуманитарни въпроси,

— като взе предвид доклада от 29 юни 2020 г. относно положението в Мозамбик, изготвен от Службата на ООН за координация по хуманитарни въпроси,

— като взе предвид становището относно Мозамбик, прието на 87-ата сесия на работната група на ООН относно произволното задържане, проведена на 1 май 2020 г.,

— като взе предвид докладите относно Мозамбик на Службата на Върховния комисар по правата на човека на ООН (СВКПЧ),

— като взе предвид доклада от 12 април 2016 г. на работната група на ООН за общия периодичен преглед,

— като взе предвид Конвенцията на ООН против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унизително отнасяне или наказание, приета от Общото събрание на ООН на 10 декември 1984 г., и Факултативния протокол към нея, приет от Общото събрание на ООН на 18 декември 2002 г.,

— като взе предвид заключенията на Съвета относно Мозамбик от 22 април 2020 г.,

— като взе предвид съобщението на Комисията от 9 март 2020 г., озаглавено „Към цялостна стратегия с Африка“ (JOIN (2020)0004),

— като взе предвид Годишния доклад на ЕС относно правата на човека и демокрацията по света през 2019 г.: Мозамбик,

— като взе предвид националната индикативна програма на ЕС за Мозамбик и 11-ия Европейски фонд за развитие за периода 2014 — 2020 г.,

— като взе предвид окончателния доклад на мисията на Европейския съюз за наблюдение на избори в Мозамбик във връзка с изборите за национален парламент и провинциални парламенти от 15 октомври 2019 г.,

— като взе предвид Споразумението от Котону,

([1]) https://reliefweb.int/report/mozambique/mozambique-situation-report-10-september-2020

— като взе предвид 28-ия политически диалог между ЕС и Мозамбик от 5 юни 2020 г.,

— като взе предвид Споразумението за икономическо партньорство между Южноафриканската общност за развитие (ЮАОР) и ЕС,

— като взе предвид предходните си резолюции относно Мозамбик и региона на ЮАОР,

— като взе предвид изявлението от 29 юни 2020 г. на съпредседателя на Съвместната парламентарна асамблея АКТБ — ЕС,

— като взе предвид Африканската харта за правата на човека и народите,

— като взе предвид Африканската харта за демокрация, избори и управление,

— като взе предвид Конвенцията на Организацията за африканско единство за предотвратяване и борба с тероризма,

— като взе предвид основополагащите принципи на ЮАОР,

— като взе предвид заключенията на ЮАОР относно Мозамбик от 17 август 2020 г.,

— като взе предвид споразумението за мир и национално помирение от 2019 г.,

— като взе предвид член 144, параграф 5 и член 132, параграф 4 от своя Правилник за дейността,

А. като има предвид, че от октомври 2017 г. т.нар. терористична групировка Аш Шабаб, за която се твърди, че е свързана с въоръжената групировка, обявила се за Ислямска държава на Централната африканска провинция, е направила над 500 насилствени нападения в северната част на провинцията Кабо Делгадо, тероризирайки местното население, като е отнела над 1 500 живота и е довела до разселването на над 250 000 души, а над 700 000 души се нуждаят от помощ;

Б. като има предвид, че терористичните атаки стават все по-ожесточени и много села биват нападани, а над 1 000 къщи са били изгорени или унищожени; като има предвид, че има информация за това, че бойци са започнали да отвличат жени и момичета;

В. като има предвид, че през август джихадистки групировки завзеха стратегическия пристанищен град Мосимбоа-да-Прая, който е ключово пристанище за улесняване на експлоатацията на петрол и втечнен природен газ; като има предвид, че непрекъснатата окупация от Аш Шабаб на града показва, че терористичната групировка става все по-силна и по-опитна;

Г. като има предвид, че ислямистките бунтовници все повече прибягват до незаконна търговия с наркотици, като източник на финансиране;

Д. като има предвид, че Мозамбик няма история на войнствено настроен ислямизъм; като има предвид, че около 30 % от 31-те милиона души в Мозамбик са католици, а 18 % са мюсюлмани, и само в две провинции — Кабо Делгадо и Ниаса — има мюсюлманско мнозинство;

Е. като има предвид, че военните действия на органите на Мозамбик не успяха да спрат нападенията и да се справят с това извънредно хуманитарно положение, която се влошава с тревожни темпове;

Ж. като има предвид, че силите за сигурност на правителството на Мозамбик са отговорили с непропорционално насилие, понякога в нарушение на международните ангажименти в областта на правата на човека; като има предвид, че президентът на Мозамбик Филипе Нюси е допуснал извършването на „неволни нарушения“ на правата на човека от страна на органите в Кабо Делгадо; като има предвид, че бе съобщено за случаи на репресии спрямо свободата на изразяване, както и за тормоз над журналисти;

З. като има предвид, че армията на Мозамбик не е добре подготвена, за да се справи с нарастването на тероризма в региона; като има предвид, че продължават да съществуват основателни опасения, че бунтовете ще се разпространят в съседните държави и ще дестабилизират региона;

И. като има предвид, че повече от половината от лицата, които са засегнати от насилието в Кабо Делгадо, са деца; като има предвид, че има подадени жалби във връзка с набирането на деца във въоръжени групировки, отвличането на лица и упражняването на сексуално и основано на пола насилие спрямо жени и момичета; като има предвид, че хората често са вземани като заложници в бойните действия между въоръжените групировки и държавните военни сили;

Й. като има предвид, че Мозамбик има задължението да спазва основните стандарти в областта на правата на човека посредством международните конвенции, които държавата е ратифицирала, и по-специално в нейните центрове за задържане; като има предвид, че на варварските действия, приписвани на Аш Шабаб, не следва да се отговаря с други нарушения на правата на човека, извършвани от силите за сигурност на Мозамбик;

К. като има предвид, че Агенцията за интегрирано развитие на Севера (ADIN — Agencia de desenvovimento integrado do norte) беше създадена през март 2020 г. с конкретната цел за преодоляване на социално-икономическите проблеми в северната част на страната;

Л. като има предвид, че през август 2019 г. беше подписано споразумение за мир и национално помирение с цел осигуряване на мир в страната, прекратяване на насилието, постигане на демократично приобщаване и подобряване на положението с правата на човека и гражданските права;

М. като има предвид, че Мозамбик продължава да бъде в много несигурно положение и се бори, за да се справи с многобройните предизвикателства в областта на сигурността, икономиката и социалната сфера; като има предвид, че Мозамбик е сред най-бедните и най-слабо развитите държави, като заема 180-то място от общо 189 държави според индекса на човешкото развитие, като средната продължителност на живота при раждане е едва 58 години; като има предвид, че над 10 милиона граждани на Мозамбик живеят в крайна бедност и продоволствена несигурност; като има предвид, че тази ситуация засяга в особено голяма степен жените и уязвимите групи, които се сблъскват с най-големите трудности;

Н. като има предвид, че COVID-19 допълнително разкри уязвимостта на регионалната икономика, която, при липсата на подходяща социална закрила, накара милиони хора да работят в неформалната икономика, а тези, които загубиха работните си места, са изправени пред глад и нищета, и са изложени на уязвимост, включително в някои случаи и на основни нарушения на правата на човека; като има предвид, че от 9 септември 2020 г. в Мозамбик са регистрирани общо над 4 500 потвърдени случая на COVID-19 в 11-те провинции на страната и 27 смъртни случая;

О. като има предвид, че през последните години Мозамбик преживя опустошителни природни бедствия, свързани с климата, включително и два големи циклона през 2019 г., които утежниха още повече вече високите равнища на бедност и несигурност; като има предвид, че тези бедствия доведоха до широко разпространена продоволствена несигурност и хронично недохранване в някои части на страната, като над 43 процента от децата на възраст до пет години са със забавен растеж; като има предвид, че според прогнозите през 2020 г. общо 7,9 милиона души се нуждаят от спешна хуманитарна помощ;

П. като има предвид, че солидарността в рамките на Мозамбик нараства все повече, като тежкото положение на хората в Кабо Делгадо привлича специално внимание, и това накара младите хора в Мозамбик да стартират национална кампания за солидарност за Кабо Делгадо с хаштаг #CaboDelgadoTambénÉMocambique (Кабо Делгадо също е Мозамбик), с цел да се повиши осведомеността относно трагичното положение в региона;

Р. като има предвид, че през 2010 г. и 2013 г. в Мозамбик бяха открити огромни запаси от газ; като има предвид, че тези резерви включват около 5 000 милиарда кубични метра, като това е деветото най-голямо находище на газ в света; като има предвид, че Мозамбик би могъл да се превърне в един от четирите най-големи производители на втечнен природен газ в света; като има предвид, че се очаква през следващите години да бъдат инвестирани най-малко 60 милиарда щатски долара за използването на тези резерви — най-големите инвестиции, влагани някога в Африка на юг от Сахара;

С. като има предвид, че европейските и всички други чуждестранни промишлени и икономически интереси в Мозамбик следва да се прокарват в съответствие с Ръководните принципи на ООН за бизнеса и правата на човека; като има предвид, че Комисията проучва задължителни ангажименти за надлежна проверка, с цел да се гарантира, че инвеститорите от ЕС и дружествата от добивната промишленост действат отговорно и допринасят за местното развитие в страни като Мозамбик;

Т. като има предвид, че Мозамбик, и по-специално регионът Кабо Делгадо, който се характеризира с най-високите равнища на неграмотност, неравенство и недохранване на децата в страната, е богат на природни ресурси и суровини, а това привлича инвестиции от многобройни международни и европейски дружества, които се конкурират за достъп до пазара на природни ресурси; като има предвид, че според някои доклади приходите от природните ресурси се разпределят неравномерно в Мозамбик;

У. като има предвид, че на 13 април 2020 г. Международният валутен фонд (МВФ) одобри предоставянето на незабавна помощ за обслужването на дълга на 25 държави членки, в това число и около 309 милиона щатски долара за Мозамбик по линия на Тръста за ограничаване на катастрофи и предоставяне на помощ, за да се помогне за преодоляване на въздействието на пандемията от COVID-19;

Ф. като има предвид, че на 4 юни 2020 г. координаторът на ООН за хуманитарната помощ Мирта Каулард призова международната общност да увеличи подкрепата си за Мозамбик;

Х. като има предвид, че Европейският съюз пое ангажимент да отпусне 200 милиона евро за подкрепа за възстановяване на Мозамбик след циклоните през 2019 г., последвани от подкрепата на Европейския съюз във връзка с COVID-19, в размер на 110 милиона евро;

Ц. като има предвид, че регионалната стратегия на ЮАОР за борба с тероризма от 2015 г., която беше разработена в съответствие с глобалната стратегия на ООН за борба с тероризма, предвижда помощ за предотвратяване на радикализацията сред младите хора, за сигурността на границите, за хуманитарна помощ и за справяне с първопричините за тероризма;

Ч. като има предвид, че понастоящем Мозамбик държи ротационното председателство на Южноафриканската общност за развитие; като има предвид, че на своята 40-та среща на високо равнище, проведена на 17 август 2020 г., регионалната организация „поздрави страната за непрекъснатите ѝ усилия за борба с тероризма и насилствените нападения“ и „изрази солидарността и ангажираността на ЮАОР за подкрепа на Мозамбик за справяне с тероризма и насилствените нападения, като същевременно осъди всички актове на тероризъм и въоръжени нападения“;

Ш. като има предвид, че през април 2020 г. делегацията на ЕС в Мозамбик и Съветът изразиха сериозни опасения относно атаките в Кабо Делгадо и ескалацията на насилието срещу цивилното население;

Щ. като има предвид, че въпреки бруталността и ужасната загуба на човешки животи положението в Кабо Делгадо не привлече международно внимание, което означава загуба на ценно време за ефективно справяне с проблема на по-ранен етап;

1. заявява силната си загриженост относно влошаващото се положение със сигурността в Северен Мозамбик, по-специално в провинция Кабо Делгадо, и изразява своите съболезнования на жертвите на насилието, които са над 1 500; изразява своята солидарност и подкрепа за населението на държавата, по-специално за онези над 250 000 души, които трябваше да избягат от домовете си,

2. подчертава, че настоящите проблеми със сигурността допълнително влошават и без това изключително крехкото хуманитарно положение, което се дължи на голямо изоставане в развитието и много климатични сътресения и конфликти;

3. призовава органите на Мозамбик да предприемат ефективни и решителни действия за борба срещу ислямисткото бунтовническо движение и да защитават всички граждани на Кабо Делгадо; изразява сериозни опасения от нарастващата подкрепа за бунтовническото движение сред регионални и международни терористични организации; в този контекст изтъква злощастните сходства с други региони, например Сахел и Африканския рог;

4. подчертава, че ако не бъде спряно, бунтовническото движение може да се разрасне и да обхване съседните държави, което ще застраши регионалната стабилност; в този контекст подчертава, че е необходима ефективна и устойчива политика от страна на националното правителство и международните участници;

5. припомня на правителството на Мозамбик неговата отговорност да изправи пред правосъдие всички заподозрени в терористична дейност чрез справедливи съдебни процеси; призовава правителството на Мозамбик да започне независимо и безпристрастно разследване на изтезанията и други тежки нарушения, които според твърденията са извършени от неговите сили за сигурност в Кабо Делгадо; припомня, че Мозамбик е страна по Международния пакт за граждански и политически права (МПГПП), Африканската харта за правата на човека и народите и Конвенцията против изтезанията, които забраняват изтезанията, другите форми на малтретиране и произволното лишаване от живот;

6. подчертава, че е важно да се защитават правата на журналистите, защитниците на правата на човека, активистите и всички онези лица, които просто упражняват своите права на човека и изразяват възгледите си по въпроси от обществен интерес; призовава органите на Мозамбик да проведат безпристрастно разследване на всички предполагаеми случаи на вандализъм срещу източници на новини, потискане на свободата на словото и обвинения, свързани с тормоз и сплашване на журналисти;

7. призовава властите на Мозамбик да гарантират насърчаването на демокрацията, правата на човека, ефективното местно управление и действителното възстановяване на върховенството на закона в Северен Мозамбик; припомня, че спазването на международното хуманитарно право и зачитането на демократичните свободи също са от решаващо значение за успеха на окончателното споразумение за мир, подписано през 2019 г. между Фронта за освобождение на Мозамбик (Frelimo) и националната съпротива на Мозамбик (Renamo);

8. подчертава, че е важно да бъдат проведени необходимите реформи, за да се отговори по подходящ начин на потребностите на хората в Мозамбик, така че да се избегне превръщането на последните в уязвими мишени за радикализация; подчертава по-специално спешната необходимост от създаване на работни места и възможности за хората в Кабо Делгадо, по-специално за младите; подчертава освен това необходимостта да се работи за премахването на някои от първопричините за тероризма, например несигурността, бедността, нарушенията на правата на човека, неравенството, изключването, безработицата, влошаването на състоянието на околната среда, корупцията, злоупотребите с обществени средства и безнаказаността, като така ще се направи съществен принос за изкореняването на терористичните организации;

9. подчертава необходимостта да се гарантира, че всяка военна намеса в региона защитава, зачита и насърчава правата на човека; насърчава органите на Мозамбик да подкрепят и да работят с регионални и международни организации, както и с организации на гражданското общество и групи, основани на общността, с цел въвеждане на платформи за инициативи за укрепване на мира, които насърчават мирното участие, диалога, помирението и съвместното съществуване на всички заинтересовани страни; изразява съжаление, че в този конфликт се използват частни сили за сигурност, които допълнително увеличават паричните разходи за държавата и работят без международен надзор;

10. отбелязва със загриженост влошаващото се положение на вътрешно разселените лица (ВРЛ) в Мозамбик; призовава ЕС и неговите държави членки да работят в тясно сътрудничество с Южноафриканската общност за развитие (ЮАОР) и нейните държави членки с цел разрешаване на задълбочаващата се хуманитарна криза в региона и разработване на ефективен план за действие;

11. призовава правителството на Мозамбик да си сътрудничи открито с международни институции, например специалните докладчици на ООН, да позволи достъп до държавата на независими следователи и наблюдатели по въпросите на правата на човека, както и правилно да анализира хуманитарните потребности на населението в Кабо Делгадо, за да му се окаже необходимата помощ; освен това счита, че жертвите на насилие трябва да бъдат защитени чрез план за оказване на помощ, за да могат да продължат своя живот;

12. счита, че са необходими по-координирани регионални и международни усилия в отговор на застрашаващата криза на сигурността и хуманитарната криза в Кабо Делгадо, включително необходимостта от справяне с трансгранични заплахи като терористични бунтове, продоволствена сигурност, ВРЛ и контрабанда; поради това призовава Европейската служба за външна дейност (ЕСВД) да предостави допълнителна подкрепа на ЮАОР и Африканския съюз (АС), за да се постигне трайно и мирно решение;

13. посочва, че Органът на ЮАОР за сътрудничество в областта на политиката, отбраната и сигурността, заедно със своя международен боен отдел за справяне със сериозни ситуации на борба с бунтовниците, следва да бъде важен и активен участник в управлението на този конфликт и в краткосрочен план да го осъди, като същевременно насърчава и подкрепя в дългосрочен план органите на Мозамбик при осъществяването на по-нататъшни реформи, насочени към насърчаване на демокрацията, правата на човека и принципите на правовата държава, които са предпоставка за стабилност, мир и развитие;

14. отново заявява, че ЕС е готов да започне диалог с Мозамбик, за да се определят ефективни варианти за изпълнение на помощта от ЕС, като се вземе предвид сложният и регионален характер на ситуацията, и приканва правителството на Мозамбик да бъде по-отзивчиво в този диалог и в сътрудничеството с ЕС и ЮАОР; във връзка с това насърчава сътрудничеството между органите на Мозамбик и всички равнища на гражданското общество, за да се намери приобщаващо решение и спешно да се отговори на потребностите на най-уязвимите лица;

15. призовава Жозеп Борел, заместник-председател на Комисията/върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност (ЗП/ВП), и държавите — членки на ЕС, да продължат да следят отблизо положението и да увеличат подкрепата си за националните и регионалните органи; във връзка с това приветства заключенията на Съвета от 22 юни 2020 г., но настоява, че следва да се предприемат допълнителни дипломатически действия, по-специално от онези държави членки, които споделят исторически и приятелски отношения с държавата, за да се подчертае необходимостта от спешни действия по този въпрос с неговите регионални измерения на сигурността и хуманитарни измерения и да се привлече вниманието на правителството към геополитическите последици, които ще възникнат поради липсата на координиран регионален и международен отговор;

16. изразява надежда, че след като действително бъде въведена, новата стратегия на ЕС за Африка ще спомогне за засилване на сътрудничеството между ЕС и Африка въз основа на равнопоставено партньорство в целия континент и че двете страни ще работят заедно за подобряване на икономическото и социалното положение и положението със сигурността и правата на човека в държави като Мозамбик;

17. счита, че настоящите развития в Мозамбик и социалните и икономически последици от тях ще бъдат надлежно разгледани в политиката на ЕС спрямо Африка в следващата многогодишна финансова рамка (МФР) за 2021 г.; подчертава, че тъй като често е опустошавано от наводнения и други природни бедствия, населението на Мозамбик следва да получи цялата налична подкрепа и хуманитарна помощ;

18. счита, че предстоящата среща на високо равнище между ЕС и Африка е отлична възможност въпросът за тази хуманитарна трагедия да бъде по-добре разгледан, а ЕС да увеличи подкрепата си за регионалните и континенталните организации;

19. припомня международните ангажименти за помощ, поети на международната конференция на донорите, проведена в Бейра на 30 май и 1 юни 2019 г., по време на която Европейският съюз се ангажира да предостави двеста милиона евро под формата на помощ за възстановяване; призовава ЕС и неговите държави членки да изпълнят изцяло тези ангажименти; посочва, че дългосрочното възстановяване може да бъде постигнато единствено чрез устойчиво и приобщаващо икономическо развитие; поради това призовава за помощ от страна на ЕС в подкрепа на усилията на Мозамбик за стабилизиране на своята икономика, създаване на работни места и насърчаване на конкурентоспособността на селските райони, като същевременно се гарантира приобщаване и опазване на околната среда;

20. приветства Тръста на МВФ за ограничаване и подпомагане в случай на катастрофи (Catastrophe Containment and Relief Trust, CCRT) като стъпка в правилната посока за оказване на помощ на Мозамбик в борбата с икономическите последици от COVID-19; призовава ЕС и неговите държави членки да предоставят допълнителни дарения на МВФ, а МВФ да проучи допълнителни алтернативи за увеличаване на ресурсите, с които разполага CCRT, например да използва собствените си съществуващи резерви; припомня, че вноските във фонда не трябва по никакъв начин да заместват официалната помощ за развитие (ОПР);

21. счита, че е изключително важно местното население, по-специално в най-бедните провинции на държавата, да се възползва от експлоатацията на природните си ресурси; призовава правителството справедливо да разпределя приходите от проекти за експлоатация към проекти за местно развитие, като същевременно спазва високи екологични и социални стандарти;

22. припомня, че народът на Мозамбик — както християните, така и мюсюлманите — дълго време е съжителствал мирно, и изразява своето убеждение, че този модел на толерантност и солидарност ще надделее въпреки нападенията от страна на ислямистките терористи;

23. подчертава необходимостта да се приоритизира образованието и да се насърчи развитието на селските райони с цел преодоляване на радикализацията, по-специално сред младите хора в селските райони;

24. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция на Съвета, на Комисията, на заместник-председателя на Комисията/върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, на правителството и парламента на Мозамбик, както и на членовете и ръководителите на Южноафриканската общност за развитие и на Африканския съюз.